

HET
OERVERBOND
EN ANDERE STERKE VERHALEN

Wim Zijlstra
Frans Visser
Sjon Stellinga
Jaap van Slooten
Luuk Hajema

SVC publishers
Groningen
2021

INHOUDSOPGAVE

Eerste avond	9
De tijd schrijdt	11
De varkensfluisteraar	21
Ben je er nog	30
Nummertje zes	37
Miss Blanche	49
Tweede avond	55
Het oerverbond	57
De gave van Nellie	68
Het arbeiderscafé	74
Omleidingen	81
Een avond in het paradijs	88
Derde avond	101
Een maatje te groot	103
Het happy end	110
Nu en in het uur van onze dood	120
Mimi in bikini op het strand van Rimini	128
De verboden kopie	138
Vierde avond	155
Brother Bicycle	157
Gevlogen	171
Grieks voor op reis	178
Harry's droom	193
Het wenken van bijna niemand	200
Vijfde avond	209
De sigaren van de farao	211
Net als in de film	217
Random opponents	231
Ik ben er zo weer	241
Het tipping point	248
Wie schreef wat, wanneer?	257

Het oerverbond

FRANS VISSER

Bij het eerste nevelige ochtendgloren van donderdag 21 maart glijpte Balder geruisloos uit het echtelijke bed om een tak uit de grote berk achter het huis te zagen. Het plan was enkele dagen daarvoor al uitgedacht. Vanaf de grond had hij de tak uitgekozen die het best aan zijn doel leek te beantwoorden. De grote snoeizaag stond klaar in de schuur, direct naast de ladder.

Balder nam de tijd om de ladder op de juiste plek tegen de stam te zetten en een gunstige positie ten opzichte van de beoogde tak in te nemen. Met zijn voeten op de vierde sport van boven en zijn linkerhand om een tegenovergelegen zijtak geklemd probeerde hij even uit of de ladder stabiel stond. Vervolgens liet hij de zaag twee seconden boven de tak zweven. Daarna hing hij de zaag terug aan de ladder. Zijn vrije rechterhand vleide hij nu respectvol tegen de witte bast van de berk. Hij sloot zijn ogen. Na een kleine minuut nam hij opnieuw de zaag ter hand. Met enkele krachtige halen scheidde hij de tak van de berkenstam.

De tuin van Balder en Nanna was groot, maar eenvoudig van opzet. Ze bestond uit een aaneengesloten organisch gevormd gazon met daarin een bescheiden vijverpartij en enkele grote loofbomen. Met name de rode beuk aan de oostzijde en de oude berk aan de zuidzijde gaven de tuin een parkachtige allure. Dat parkachtige werd nog

eens versterkt door reusachtige rododendronstruiken, die bijna het hele gazon omzoomden en daarmee ook het huis van Balder en Nanna vrijwel volledig van de buitenwereld afschermden. Groen was de overheersende kleur. Daar konden zelfs de zee van winterakonietjes in het vroege voorjaar en de uitbundig bloeiende rododendrons in mei en juni niets aan afdoen.

Achter één van de rododendronpartijen, in de uiterste zuidwesthoek van het perceel, lag wat ze het atelier noemden, een schuur zonder elektriciteit of stromend water, maar wel met een kleine houtkachel, een vijf meter lang werkblad, een slaapbank en veel daglicht. Dit was Balders privé-domein. Hier bracht hij een groot deel van zijn tijd door, klussend of lezend of turend over de aangrenzende, agrarische percelen. Het was ook de plek waar hij na zijn matineuze snoeiactie op de eerste dag van de lente de vers afgezaagde berkentak in veiligheid bracht.

‘Zo, dat is stap één,’ zei hij hardop tegen zichzelf.

Daarna wandelde hij terug om ladder en snoeizaag op te bergen. Via de tuinschuur, die eigenlijk een garage was, ging hij binnendoor naar de keuken om het ontbijt te maken. Vervolgens installeerde hij zich met dienblad en ochtendkrant in de serre. Tegen de tijd dat hij Nanna bezig hoorde met haar ochtendritueel in de badkamer, had hij zijn bord leeg en de krant uit. Hij besloot niet op haar te wachten. De ochtendnevel was inmiddels helemaal opgelost onder een dartele voorjaarszon. Met een thermoskan vers gezette koffie wandelde hij naar zijn atelier.

Het ruikt hier naar levend hout, constateerde Balder tevreden, toen hij de deur van zijn domein opende. Op zijn werkblad lag een wijd uitwaaierende berkentak van bijna drie meter. Terwijl hij zijn eerste kop koffie dronk, bedacht hij welk gereedschap hij nodig had. Daarna toog hij aan het werk.

Na een half uur was de tak veranderd in een vrijwel rechte stok van een meter lang en een doorsnede van ongeveer vier centimeter. Balder had de schors en alle zijtakjes en andere oneffenheden verwijderd. Tevreden bekeek hij het resultaat, pakte hij het op, woog het in zijn handen. Het blanke hout voelde koel en glad. Toen legde hij de naakte tak te drogen op een hoge plank en veegde hij schors en zaagsel uit zijn atelier. Dat was twee.

‘Wat was *jij* vroeg vanochtend ...’

Dat zei Nanna, Balder’s vrouw. Ze zaten in de serre en dronken koffie.

‘Ja, klopt. Het spijt me, als ik je wakker heb gemaakt.’

‘Mm, geeft niet. Maar wat had je midden in de nacht in die boom te zoeken?’

Balder keek haar uitdrukingsloos aan. ‘Oh, ik wist niet dat je dat hebt gezien ... Ik heb een tak uit de berk gezaagd.’

Nanna trok één wenkbrauw op.

‘Die tak heb ik ergens voor nodig,’ vervolgde hij.

‘Oh. Mag ik vragen waarvoor?’

Hij schraapte zijn keel. ‘Ik ga daar runenstenen van maken.’

‘Runenstenen,’ herhaalde Nanna. ‘Natuurlijk, runenstenen.’

Balder schonk voor de tweede keer koffie in voor hen beiden.

‘Weet je,’ zei Nanna nu met onvaste stem, ‘ik hoorde je vanochtend natuurlijk wel uit bed sluipen, dacht dat je naar de wc moest en dommelde meteen weer in, maar toen ik even later zelf naar de wc moest, was je nog steeds weg. Ik begreep niet goed waar je uithing en wierp even een blik uit het raam van jouw studeerkamer. Op dat moment liep je net met een ladder door de tuin ...’

Hier aarzelde ze een moment.

'Toen je de ladder tegen de boom zette, dacht ik opeens: hij gaat zich ophangen. En toen je daarna terugliep naar de garage, wist ik zeker dat je een touw ging halen.'

'Als je bang was dat ik er een eind aan ging maken, waarom deed je dan niks?'

'Geen idee. Ik was als versteend. De gedachte om het raam open te gooien en iets te roepen kwam wel in me op, maar wat had ik moeten roepen? *Hé Balder, je gaat je toch niet ophangen?* Het was te absurd.'

Nanna staarde naar een plek ver achter de tuin.

'Toch wist ik zeker dat je het ging doen en dat het allemaal mijn schuld was. Toen je terugkwam met een snoeizaag in plaats van een touw, was ik zó opgelucht.'

Het werd een kil voorjaar gevolgd door een wisselvallige zomer. Balder bracht veel tijd door in zijn studeerkamer en zijn atelier. Hij was gegrepen door de runen. Hij verzamelde alle literatuur over het onderwerp waar hij maar de hand op kon leggen. Wetenschappelijke verhandelingen over de herkomst van het runenalfabet, naslagwerken met alle bekende vindplaatsen, romantische traktaten over de Germaanse cultuur waarin de runen hun rol vervulden en esoterische werken over voorspellende en andere magische krachten van runenstenen.

Balder zoog het allemaal in zich op. Toch kwam hij altijd weer terug bij het ene populaire, rijk-geïllustreerde werkje waar hij die winter in een antiquariaat tegenaan was gelopen. 'Het geheim van de runen.' En iedere keer als hij er doorheen bladerde voelde hij de zelfde betovering die uitging van de hoekige karakters en hun mysterieuze namen: feha, uruz, algiz, raido, berkana, wunjo, ... Het

boekje vertelde ook hoe je heel eenvoudig zelf runenstenen kon maken. Zo was het idee ontstaan.

Hij had soms het gevoel dat het boek hem had gekozen in plaats van andersom.

Toen de zomer ten einde liep, waagde hij zich aan de voltooiing van zijn project. Het hout van de berkentak zou nu voldoende gedroogd en uitgewerkt moeten zijn. Hij volgde de instructies uit het boek 'Het geheim van de runen'. Met een fijne zaag zaagde hij plakjes van ongeveer een centimeter dik van de tak. Terwijl hij bezig was kwam Nanna langs in zijn schuur.

'Hai, wat ben je aan het doen?' Ze vroeg het op een toon die ook iets van een verontschuldiging uitdrukte. Het was niet heel gebruikelijk dat zij hem opzocht in zijn domein.

Balder zaagde door, terwijl hij over een antwoord nadacht.

'Je hoeft niks te zeggen, hoor,' zei Nanna. 'Ik wilde alleen maar even belangstelling tonen.'

Een vers gezaagde houten schijf viel op de grond. Balder raapte hem op en keek haar aan. Hij wees naar het opengeslagen boek op zijn werktafel.

'Herken je dat boek?' vroeg hij.

'Ja.'

'Weet je nog wanneer je het voor het eerst zag?'

Nanna knikte.

'Weet je nog wat je toen zei?'

'Zeg jij het maar,' zei Nanna bijna onhoorbaar.

'Je zei: Wat ben je nou weer voor een raar boek aan het lezen? Dat waren je exacte woorden.'

'Dat klinkt of ik je heb gekwetst,' zei Nanna neutraal.

'Ach, gekwetst, het heeft me toen wel aan het denken gezet.'

‘Over?’

‘Over ons. Of we eigenlijk nog wel bij elkaar passen. Of we elkaar niet teveel in de weg zitten. We hebben niet meer een heel leven voor ons, weet je. Moet je de beperkte tijd die je hebt, dan delen met iemand die het maar raar vindt, als je een boek over runen in huis haalt? Daar heb ik over nagedacht.’

‘Juist ja.’ Nanna was niet echt verbaasd, eerder opgelucht, dat het hardop gezegd was. Nu het zover was, moest ze alles weten.

‘En ben je al tot een conclusie gekomen? Je hebt al een halfjaar bedenktijd gehad ...’

‘Ik weet niet of ik nu wel zin heb om daarover te praten,’ zei Balder, terwijl hij de kartels van zijn zaag bestudeerde.

‘Verdomme,’ siste Nanna, ‘zeg het nou maar.’

Balder zuchtte diep. ‘Ik kwam niet echt tot een conclusie. Ik wist het gewoon niet.’

‘Jij wist niet of we wel of niet bij elkaar moesten blijven, begrijp ik dat goed?’

Balder knikte.

‘En nu, weet je het nu wel?’

‘Als ik eerlijk ben? Nee, geen idee. Ik bedoel, hoe kun je zoiets weten? Ik kan me nauwelijks de tijd herinneren dat we nog *niet* bij elkaar waren. We hebben zoveel meegemaakt samen en we hebben het niet slecht. Misschien kan het beter, maar, hoe kun je weten of je gelukkiger wordt door uit elkaar te gaan? Daar kom je volgens mij nooit uit.’

‘Dus?’

‘Dus toen ik me dat realiseerde, dacht ik opeens aan de runen! De runen moesten maar antwoord geven op de vraag *blijf ik bij mijn vrouw of niet*. Het is toch niet zo gek om bij dit soort grote vragen hulp in te roepen? Zo kwam ik op het idee om zelf runenstenen te

maken. Of nee, dat idee had ik al, zo kwam ik tot het *besluit* om runenstenen te maken.'

Nanna wist even niet wat te zeggen. Ze verliet het atelier. Balder ging verder waar hij gebleven was. Hij klemde de berkentak in de bok en maakte met zijn zaag voorzichtig een nieuwe snede. Hij vroeg zich af hoe zijn woorden waren aangekomen.

Niet dat hij er spijt van had.

Die dag werkte Balder lang achtereen. Voor het hele runenalfabet had hij vierentwintig schijven nodig. Voor de zekerheid zaagde hij er twee extra. Vervolgens was hij uren zoet met een houtvijl en schuurpapier. Tegen etenstijd had hij zesentwintig glad geschuurde en redelijk gelijkvormige damschijven berkenhout. Het geheel oogde authentiek. Hij was opgetogen.

Dat was drie.

De volgende dag was Balder alweer bijtijds wakker.

'Ga je naar je atelier?' vroeg Nanna vanuit het bed achter hem.

Hij knikte.

'Zal ik je straks koffie komen brengen?' Ze vroeg het op haar allerliefst.

Balder aarzelde even, maar zei toen resoluut: 'Graag. Gezellig.'

Toen ze een uur later kwam, was hij al een aardig eind op weg met het uitgutsen van de runentekens in de schijven. Het was een precies werkje. Hij liet zich niet uit zijn concentratie halen. Nanna ging in de open deur zitten, met haar rug tegen de deurlijst. De zon scheen in haar gezicht, terwijl ze van haar kopje nipte en hem observeerde.

'Het is een mooi gezicht,' zei ze na een tijdje. 'Zoals je bezig bent, bedoel ik. Met zoveel toewijding.'

Hij glimlachte even, maar werkte gewoon door.